Vilniaus universiteto studijų programų rengimo, vykdymo
ir tobulinimo tvarkos aprašo priedas

(Vilniaus universiteto studijų dalyko (modulio) aprašo tipinė forma lietuvių kalba)

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
SKAITMENINĖ RETORIKA	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. dr. Eglė Gabrėnaitė	Kauno fakulteto Kalbų, literatūros ir vertimo studijų institutas ☒ Socialinių mokslų ir taikomosios informatikos institutas ☐

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji ☒ Antroji ☐	Privalomasis dalykas ☒ Pasirenkamasis dalykas ☐ Bendrauniversitečių studijų dalykas ☐ Individualiųjų studijų dalykas ☒ Tarpkryptinis dalykas ☐

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Paskaitos ir seminarai	Pavasario sem. (4 sem.)	Lietuvių kalba

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: –	**Gretutiniai reikalavimai (jei yra): –**

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas		
Dalyko tikslas – išmokyti studentus skaitmeninės retorikos pagrindų. Taip pat siekiama ugdyti: savarankišką ir kritinį mąstymą; gebėjimą identifikuoti ir analizuoti skirtingo pobūdžio skaitmeninius diskursus; gebėjimą tinkamai naudotis skaitmeninės retorikos teikiamais persvazijos instrumentais, savarankiškai kuriant paveikiuosius diskursus; gebėjimą vertinti diskursą paveikumo ir etikos aspektu. Dalyką klausysiantys studentai bus supažindinti su šiuolaikinės komunikacijos ypatumais skaitmeninėje erdvėje, supras skaitmeninės retorikos funkcionavimo dėsningumus. Dalyko turinys apima skaitmeninės komunikacijos ir kultūros sąsajas, skaitmeninės retorikos teorijos klausimus ir praktinę jos analizę paveikiuosiuose skaitmeniniuose diskursuose.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	**Studijų metodai**	**Vertinimo metodai**
Studentai gebės atpažinti skirtingas skaitmeninės retorikos formas bei jos sklaidos kanalus; nusakyti pagrindines skaitmeninių diskursų skirtis bei sutaptis; apibrėžti ir paaiškinti sudedamąsias skaitmeninės retorikos dalis; paaiškinti reklamos, socialinių medijų, naujienų žiniasklaidos, propagandinės komunikacijos specifiką.	Probleminis dėstymas, teorinės literatūros studijos. Seminarai: skaitmeninių diskursų analizė, atvejo analizė, interaktyvios užduotys, grupinis ir savarankiškas darbas.	Egzaminas raštu (atvirojo ir uždarojo tipo klausimai ir užduotys), viešoji pateiktis, rašto darbas.

Studentai gebės analizuoti skaitmeninius retorinius diskursus, identifikuoti retorines paveikumo strategijas, tirti skaitmeninės retorikos persvazijos technikas.		
Studentai gebės taikyti įgytas žinias ir įgūdžius savarankiškai kurdami įtikinamuosius diskursus skaitmeninėje erdvėje: reklamą, viešųjų ryšių kampanijas, socialinę komunikaciją, viešo pri(sis)tatymo, derybų, konfliktų sprendimo metu ir kt.		
Studentai gebės kritiškai vertinti skaitmeninės retorikos privalumus ir trūkumus, tobulintinus aspektus; laikytis etiško informacijos naudojimo principų.		

Temos	**Kontaktinio darbo valandos**							**Savarankiškų studijų laikas ir užduotys**	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	**Visas kontaktinis darbas**	**Savarankiškas darbas**	**Savarankiškai atliekamos užduotys**
1. Įvadinė paskaita. Skaitmeniniai humanitariniai mokslai. Skaitmeninės retorikos įvadas: (skaitmeninės) retorikos genezė, samprata ir apibrėžtis, pagrindinės sąvokos ir kategorijos. Skaitmeninės retorikos kaip modernios paveikiosios komunikacijos samprata. Skaitmeninės retorikos teorijos: *elektroninė retorika, kompiuterinė retorika, technoretorika, tinklo retorika, skaitmeninė retorika*.	4			2			6	9	Paskaitų medžiagos analizė, mokslinės literatūros studijos. Mačiulienė, M., & Gulevičiūtė, G. (2024). Skaitmeninė komunikacija.; Eyman, D. (2015). Digital Rhetoric: Theory, Method, Practice.
2. Technologijos ir medijos: technologijų poveikis komunikacijos paveikumui. Dirbtinio intelekto, algoritmų, socialinių tinklų funkcijų įtaka komunikacijai. Komunikacijos formatų adaptacija. Technologijų reikšmė paveikumo dinamikai.	4			2			6	9	Paskaitų medžiagos analizė, mokslinės literatūros studijos. Eyman, D. (2015). Digital Rhetoric: Theory, Method, Practice.; Gillespie, T. (2014). The relevance of algorithms.; Tufekci, Z. (2017). Twitter and Tear Gas: The Power and Fragility of Networked Protest.
3. Skaitmeninės retorikos dėmenys: tekstas ir skaitmena. Skaitmeninio teksto samprata. Skaitmeninės tekstinės komunikacijos ypatumai: interaktyvumas, intertekstualumas, (a)sinchroniškumas. Hipertekstualumo vertė: nuorodos, tinklo naratyvų kūrimas.	4			2			6	9	Paskaitų medžiagos analizė, mokslinės literatūros studijos. Eyman, D. (2015). Digital Rhetoric: Theory, Method, Practice.; Murray, J. H. (2017). Hamlet on the Holodeck: The Future of Narrative in Cyberspace.
4. Skaitmeninės retorikos multimodalumas: vaizdo, teksto ir garso sanklodos	6			3			8	10	Paskaitų medžiagos analizė, mokslinės

skaitmeniniuose diskursuose. Multimodalumo vertė diskurso įtikinamumui. Skaitmeninio turinio vizualizacija: infografija, memai, vaizdo įrašai. Retorinis interdiskursyvumo fenomenas: kaip skirtingi diskursai sąveikauja skaitmeninėje erdvėje.									literatūros studijos. Eyman, D. (2015). Digital Rhetoric: Theory, Method, Practice.; Kress, G. (2010). Multimodality: A Social Semiotic Approach to Contemporary Communication.; Shifman, L. (2014). Memes in Digital Culture.
5. Skaitmeninė retorika ir skaitmeninis identitetas. Skaitmeninis adresatas: individualizacija ir interaktyvumas. Skaitmeninio identiteto kūrimas socialiniuose tinkluose ir platformose. Skaitmeninio adresato interaktyvumo (komentarai, dalijimasis, „patiktukai“) įtaka komunikacijos efektyvumui ir įtikinamumui.	4			2			6	10	Paskaitų medžiagos analizė, mokslinės literatūros studijos. Gudina, V. (2012). Naujųjų medijų kalbos komponentai, kontekstai ir vartotojai.; boyd, danah. (2014). It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens.
6. Skaitmeninė retorika ir etiškos komunikacijos principai: privatumo iššūkiai, manipuliacija, dezinformacija, algoritminis šališkumas, skaitmeninė propaganda. „Fake news“ ir algoritmų vaidmuo formuojant viešąją nuomonę. Trolinimas ir strateginė manipuliacija. Politinės, socialinės skaitmeninės kampanijos ir iniciatyvos. *Cancel* kultūros retorika. Informacijos burbulų ir „echo chamber“ fenomenas.	6			3			8	10	Paskaitų medžiagos analizė, mokslinės literatūros studijos. Benkler, Y., Faris, R., & Roberts, H. (2018). Network Propaganda: Manipulation, Disinformation, and Radicalization in American Politics.; Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). Information Disorder: Toward an Interdisciplinary Framework for Research and Policy Making.
7. Skaitmeninės retorikos ateitis: dirbtinis intelektas ir interaktyvumas. DI generuojamos komunikacijos retorika. Skaitmeninės retorikos ir technologijų simbiozė. Interaktyvumas kaip skaitmeninės retorikos branduolys. DI tapsmo retorikos subjektu perspektyvos.	4			2			8	10	Paskaitų medžiagos analizė, mokslinės literatūros studijos. McStay, A. (2018). Emotional AI: The Rise of Empathic Media.; Noble, S. U. (2018). Algorithms of Oppression: How Search Engines Reinforce Racism.
Savarankiškas žinių sisteminimas ir ruošimasis egzaminui								15	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas privalomosios ir rekomenduojamos literatūros studijavimas.
Iš viso	32			16			48	82	
Pastaba: ne daugiau kaip 4 kontaktinio darbo val. gali būti pakeičiamos socialinių partnerių kviestinėmis paskaitomis arba edukacinėmis išvykomis pas socialinius partnerius.									

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai

Viešoji pateiktis	30 %	Semestro metu	Vertinama pagal 10 kriterijų. Kiekvieno kriterijaus vertė – 1 balas arba 0,5 balo (esant daliniam kriterijaus išpildymui). Vertinami šie viešosios pateikties aspektai: 1. Prisistatymas. Temos pristatymas. Pagrindinės tezės formulavimas. 2. Demonstracinė medžiaga. 2. Pasitikėjimas savo jėgomis (laikysena, gestai, mimika). 3. Klausytojų sudominimas (komunikacija su auditorija). 4. Argumentavimas. Oponento argumentų atrėmimas. 5. Kalbėjimo nuoseklumas (kalbos struktūra). 6. Kalbos kultūra. 7. Stiliaus kultūra. 8. Etika ir etiketas. 10. Balsas, tarsena, loginiai akcentai.
Rašto darbas	30 %	Semestro pabaiga	Vertinama pagal 10 kriterijų. Kiekvieno kriterijaus vertė – 1 balas arba 0,5 balo (esant daliniam kriterijaus išpildymui). Vertinami šie rašto darbo aspektai: 1. Mokslinės problemos (darbo klausimo), tyrimo tikslo ir pagrindinių darbo hipotezių ar tezių formulavimas. 2. Struktūros ir tyrimo metodų bei technikos pagrįstumas. 3. Balansas tarp faktografinės ar empirinės ir teorinės medžiagos. Rašto darbo autorius turi naudoti problemai aptarti ar tirti tinkančias mokslo sąvokas ir teorijas bei (arba) metodus. 4. Iškeltų hipotezių ar tezių patikrinimo ir patikimumo laipsnis (būtina pagrįsti pagrindinius teiginius (hipotezes, tezes) ar vieną pagrindine laikomą hipotezę ar tezę). 5. Išvadų pagrįstumas (rašto darbas turi atsakyti į klausimą, slypintį temos pavadinime arba iškeltoje problemoje). 6. Savarankiškumas, naujumas ir originalumas. 7. Dėstymo nuoseklumas, logiškumas (rašto darbas turi būti vientisas jo sudedamųjų dalių susietumo prasme). 8. Akademinis stilius. 9. Informacinė darbo kultūra (išnašų, bibliografijos, grafikų, lentelių sudarymo taisyklės). 10. Citavimo taisyklių laikymasis (mokslinė etika). Pastaba: dėstytojas, siekdamas įsitikinti, kad rengiant rašto darbą nesinaudota generatyviniais dirbtinio intelekto (DI) įrankiais („ChatGPT“ ar kt.) (t. y. rašto darbo turinys nėra sugeneruotas DI įrankių), turi teisę užduoti pasitikslinamųjų klausimų ir, esant reikalui, keisti ar anuliuoti rašto darbo įvertį.
Egzaminas	40 %	Per sesiją	Egzaminą sudaro 10 užduočių (atvirieji ir uždarieji klausimai bei užduotys), kurias reikia atlikti taikant teorines ir praktines išklausyto kurso žinias. Atvirieji klausimai reikalauja vienareikšmių atsakymų, interpretacijos galimybės sumažinamos iki minimumo. Vertinimas: 10 balų – 90 ir daugiau procentų nuo maksimalaus taškų skaičiaus, 9 balai: 80 – 89 %; 8 balai: 70 – 79 %, 7 balai: 60 – 69 %; 6 balai: 50 – 59%; 5 balai: 40 – 49%; 4 balai: 30 – 39 %; 3 balai: 20 – 29 %; 2 balai: 10 – 19 %; 1 balas: 1 – 9 %; 0 neatsakius nė į vieną klausimą.

DĖL DALYKO LAIKYMO EKSTERNU

Pažymėti ☒				**Jei leidžiama, pateikti sąlygas**
Neleidžiama	☐	**Leidžiama**	☒	Atsiskaitant dalyką eksternu, rengiami rašto darbai (2x30 proc.), kurie dėstytojui el. paštu (arba įkeliami į emokymų aplinką) pateikiami ne vėliau kaip prieš 5 d. d. iki egzamino, ir laikomas egzaminas (40 proc.). Vertinant darbus, taikomi tokie patys kriterijai, kaip ir studijuojant dalyką nuosekliai.

DĖL GENERATYVINIO DIRBTINIO INTELEKTO (GDI) ĮRANKIŲ („CHATGPT“ AR KT.) NAUDOJIMO STUDIJUOJANT DALYKĄ

Pažymėti ☒				Jei leidžiama, pateikti sąlygas, kt.
Neleidžiama	☐	**Leidžiama**	☒	GDI galima naudoti tik dėstytojai nurodžius, kad vieną ar kitą užduotį galima rengti naudojant GDI, kitu atveju, nevertinama. Jei užduotims atlikti leidžiama naudotis GDI įrankiais, griežtai laikytinasi citavimo reikalavimų, numatytų Dirbtinio intelekto naudojimo Vilniaus universitete gairėse.

DĖL STUDIJŲ REZULTATŲ PASIEKIMO PAŽANGOS

Studentui, (1) nuosekliai semestro laikotarpiu per praktinius užsiėmimus (seminarus, pratybas, kt.) nedemonstruojančiam numatytų dalyko (modulio) studijų rezultatų pasiekimo pažangos ir (2) neįvykdžiusiam visų tarpinių atsiskaitymų reikalavimų ir užduočių dalyko apraše numatytu laiku, **neleidžiama** dalyvauti egzaminų sesijoje.

Autorius	**Leidimo metai**	**Pavadinimas**	**Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas**	**Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda**
Privalomoji literatūra				
Mačiulienė, M., & Gulevičiūtė, G.	2024	*Skaitmeninė komunikacija*.		Vilnius: Vilniaus Gedimino technikos universitetas. https://ebooks.vilniustech.lt/product/skaitmenin%C4%97-komunikacija
Gudina, V.	2012	Naujųjų medijų kalbos komponentai, kontekstai ir vartotojai.		*Vertimo studijos*, 4, 74–83. https://www.lituanistika.lt/content/51199?utm_source=chatgpt.com
Eyman, D.	2015	*Digital Rhetoric: Theory, Method, Practice*.		University of Michigan Press. https://doi.org/10.2307/j.ctv65swm2
Gillespie, T.	2014	The relevance of algorithms.		In T. Gillespie, P. J. Boczkowski, & K. A. Foot (Eds.), *Media Technologies: Essays on Communication, Materiality, and Society* (pp. 167–194). MIT Press. https://doi.org/10.7551/mitpress/9780262525374.003.0009
Murray, J. H.	2017	*Hamlet on the Holodeck: The Future of Narrative in Cyberspace*		(Updated ed.). MIT Press. https://mitpress.mit.edu/9780262533485/hamlet-on-the-holodeck/
Shifman, L.	2014	*Memes in Digital Culture*.		MIT Press. https://doi.org/10.7551/mitpress/9429.001.0001
Kress, G.	2010	*Multimodality: A Social Semiotic Approach to Contemporary Communication*.		Routledge. https://doi.org/10.4324/9780203970034
boyd, danah.	2014	*It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens*.		Yale University Press. http://www.jstor.org/stable/j.ctt5vm5gk
Wardle, C., & Derakhshan, H.	2017	*Information Disorder: Toward an Interdisciplinary Framework for Research and Policy Making*.		Council of Europe. https://rm.coe.int/information-disorder-toward-an-interdisciplinary-framework-for-researc/168076277c

Benkler, Y., Faris, R., & Roberts, H.	2018	*Network Propaganda: Manipulation, Disinformation, and Radicalization in American Politics*.		Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/oso/9780190923624.001.0001
McStay, A.	2018	*Emotional AI: The Rise of Empathic Media*.		Sage Publications. https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/emotional-ai/book251642
Noble, S. U.	2018	*Algorithms of Oppression: How Search Engines Reinforce Racism*.		New York University Press. https://nyupress.org/9781479837243/algorithms-of-oppression/
Papildoma literatūra				
Vaičiulis, R.	2024	Skaitmeninio socialumo fenomenologijos link: dvi perspektyvos.		*Religija Ir kultūra*, *26-27*, 8-18. https://doi.org/10.15388/Relig.2020.01
Keturakis, Saulius.	2024	Dirbtinis kvailumas ir užkalbėjimai („jailbreaks“) kaip algoritminio kūrybiškumo forma		Information & Media. Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla. eISSN 2783-6207., vol. 100, p. 38-51. DOI: 10.15388/Im.2024.100.3.
Noble, S. U.	2018	*Algorithms of Oppression: How Search Engines Reinforce Racism*.		New York University Press. https://nyupress.org/9781479837243/algorithms-of-oppression/
Zappen, J. P.	2005	Digital rhetoric: Toward an integrated theory.		*Technical Communication Quarterly*, 14(3), 319–325. https://doi.org/10.1207/s15427625tcq1403_10
Bolter, J. D.	2001	*Writing Space: Computers, Hypertext, and the Remediation of Print* (2nd ed.).		Lawrence Erlbaum Associates. https://doi.org/10.4324/9781410600110
Bateman, J. A.	2014	*Text and Image: A Critical Introduction to the Visual / Verbal Divide*.		Routledge. https://www.routledge.com/Text-and-Image-A-Critical-Introduction-to-the-VisualVerbal-Divide/Bateman/p/book/9780415841986?srsltid=AfmBOorS_3ctWaqSC2zloXBN4wbj0hdSq4VpNh0XUW6tlAOiHfIUjC4j
Papacharissi, Z. (Ed.).	2011	*A Networked Self: Identity, Community, and Culture on Social Network Sites*.		Routledge. https://doi.org/10.4324/9780203876527
Marwick, A. E.	2013	*Status Update: Celebrity, Publicity, and Branding in the Social Media Age*.		Yale University Press. https://www.researchgate.net/publication/281668405_Status_Update_Celebrity_Publicity_and_Branding_in_the_Social_Media_Age